

בעניין:

1. ג'מיל רשאד סנדוקה, ת.ז.
2. בהאא מוחמד נבבתה, ת.ז.
3. עיסא זיב גאבר, ת.ז.
4. נביל עיסא ג'ית, ת.ז.
5. שריף מוסא ג'ית, ת.ז.
6. באסם רמדאן מסק, ת.ז.
7. אכרם מחמוד שאהין, ת.ז.
8. אברהים רבחי דוויק, ת.ז.
9. עסאם מחמד עלי, ת.ז.
10. פואד צאלח אערג, ת.ז.
11. הישאם עטייה רגבי, ת.ז.
12. נאפז מוחמד עלי, ת.ז.
13. המינהל הקהילתי עוטף ירושלים
14. האגודה לזכויות האזרח בישראל

ע"י ב"כ עוה"ד קרן צפריר ו/או דן יקיר ו/או דנה אלכסנדר ו/או אבנר פינציוק ו/או עאוני בנא ו/או לילה מרגלית ו/או עודד פלר ו/או טלי ניר ו/או גיל גן-מור ו/או תמר פלדמן ו/או נסרין עליאן ו/או ראויה אבורביעה ו/או משכית בנדל ו/או שרונה אליהו חי ו/או אן סוציין ו/או רגד גיראיסי ו/או יוסף כראם

מהאגודה לזכויות האזרח בישראל

רח' פייר קניג 33, ירושלים 9153102, ת.ד. 53262

טל': 02-6521218; פקס' 02-6521219

העותרים

- נ ג ד -

1. הרשות הממשלתית למים ולביוב
2. שר התשתיות הלאומיות, האנרגיה והמים
המשיבים 1-2 ע"י פרקליטות, משרד המשפטים, ירושלים
3. חברת הגיחון בע"מ
מרח' דרך חברון 101, ת.ד. 10118, ירושלים 91100
ע"י ב"כ עוה"ד י. קרמד ו/או מ. שניידר ו/או ר. וינברג ו/או א. ברנט ו/או ש. תירוש ו/או א. כהן ו/או ר. לוי ו/או ז. בראשי ו/או ד. שפירא ו/או י. פוסטרנק ו/או ט. אור ו/או ל. שלום

ו/או י.ר. יעקובוביץ' ו/או ש. יריב ו/או

ש. זיק ו/או נ. שחל

מרח' דוד המלך 19, ירושלים 9410143

טל: 02-6234258 פקס: 02-6255493

דוא"ל: lawyers@netvision.net.il

4. עיריית ירושלים

כיכר ספרא 1, ירושלים 94141

המשיבים

תגובת המשיבה 3 לעתירה למתן צו על תנאי

בהתאם להחלטת בית המשפט הנכבד, מוגשת בזאת תגובה מטעם המשיבה 3 לעתירה (להלן: "המשיבה"/"הגיוחון").

בהתחשב בסד הזמנים הקצר שנקבע להגשת התגובה, תבהיר המשיבה כי מדובר בתגובה ראשונית ותמציתית לטענות העולות בעתירה, כאשר המשיבה שומרת לעצמה את הזכות לבקש השלמת טיעון בכתב ו/או בע"פ.

כבר בפתח התגובה תבהיר המשיבה כי, כפי שמפורט בהרחבה בסעי' ג' לתגובה זו להלן, חרף כל ההגבלות היא ממשיכה לספק מים לאזורים נשוא העתירה, כאשר היא עצמה אינה מכירה בעיה מיוחדת באספקת המים שאירעה, כטענת העותרים, במהלך חודש פברואר 2014.

יתרה מכך, סיורים שערכו נציגים של המשיבה ונציגי המשיב 1 באזורים נשוא העתירה בשבוע האחרון, מצביעים על-כך שלמרות העובדה שקיימות תקלות כאלה ואחרות ברשת המים בשל המצב המיוחד, הרי שלא קיים משבר מים באזורים האמורים.

סדר טענות המשיבה:

- א. פתח דבר – הסוגיה שבבסיס העתירה;
- ב. מימון הקמת תשתיות ומימון אחזקת תשתיות;
- ג. המצב בשטח בכל הנוגע לאספקת המים ולרבות במועדים הרלוונטיים לעתירה;
- ד. סעי' 157 א' חוק התכנון והבניה, תשכ"ה 1965;
- ה. חוק תאגידי מים וביוב התשס"א 2001 – מודל התעריפים;
- ו. סיכום.

א. הסוגיה שבסיס העתירה

1. עוד בטרם נצלול לגופן של הטענות, תבהיר המשיבה כי הסוגיה הלאומית המורכבת שבבסיס העתירה, קרי סוגיית אספקת המים לשכונות במזרח ירושלים בכלל ולשכונות שמעבר לגדר ההפרדה בפרט, הינה סוגיה מוכרת למשיבים 1 ו-2, זאת לאחר שהמשיבה התריעה אודותיה בפני כל גורם רלוונטי, זה למעלה מעשור וביתר שאת בשלוש השנים האחרונות עם הגידול המואץ בהיקפי הבניה הבלתי חוקית באזורים שמעבר לגדר ההפרדה.

2. המשיבה תקדים ותציין, כפי שיורחב להלן, כי מצב אספקת המים לשכונות שמעבר לגדר ההפרדה (בדומה למצב תשתיות הביוב) הינו תוצאה של מספר גורמים מצטברים ובניהם: (א) העדר מקור מימוני להקמת תשתית חדשה, בשל העובדה כי הגידול באכלוסייה באזורים אלה מבוסס על בניה בלתי חוקית בהיקפים אדירים שבגינה לא משולמים אגרות והיטלי פיתוח שהינם, כאמור, המקור המימוני היחידי של הגיחון להקמת תשתיות; (ב) העדר מקור מימוני לאחזקת רשת המים כתוצאה מכך שהתמורה השוטפת בגין המים שמסופקים לאזורים שבבסיס העתירה (תמורה שחלק ממנה מיועד למימון אחזקת התשתית) אינה משולמת; (ג) התושבים המתגוררים באזורים נשוא העתירה והתחברות בלתי מוסדרת שלהם גורמים לפגיעה בתשתיות הקיימות; – (ד) חוסר האפשרות לאכוף את חוקי התכנון והבניה באזורים אלה; (ה) מגבלות אבטחה וביטחון הנובעים מהמצאות השכונות שבבסיס העתירה מעבר לגדר ההפרדה, עניין המשליך הן על אפשרות המשיבה לבצע עבודות אחזקה שוטפות והן על ביצוע פעולות חיוב אכיפת גבייה (אין לתושבים כתובת ושירותי דואר כמקובל).

3. כבר כאן יובהר, עם כל הכבוד והרצון הטוב במיוחד נוכח העובדה שמדובר בסוגיה הומניטרית, הרי שהסוגיה שבבסיס העתירה אינה סוגיה שהגיחון יכולה לפתור בכוחות עצמה ו/או באמצעים העומדים לרשותה במצב השורר כיום, והטלת חובה כזו על הגיחון תביא להתמוטטות כספית שתפגע בכל צרכניה שומרי החוק. המפתח לפתרון הסוגיה הוא בהבנה שמדובר בבעיה לאומית שהפתרון לה אינו נמצא אצל המשיבה כי אם בידי המשיבים 1 ו-2, או מי מהם.

4. לעניין זה יפים דבריה של מי שהייתה עד לא מזמן היועצת המשפטית של הרשות הממשלתית למים וביוב, עו"ד חנה פרנקל, במכתב תשובה שנשלח למשיבה ביום 10.01.2013, במענה לטענות שהעלתה המשיבה בנוגע לבעיות ייחודיות עימן היא מתמודדת במזרח ירושלים (בין היתר הבעיות המפורטות דלעיל). כך הבהירה עו"ד פרנקל כי "עמדת רשות המים היא כי עם כל ההבנה וההכרה בהשפעת המצב במזרח ירושלים על תאגיד הגיחון, אין בידיה הכלים והסמכות לתת מענה לבעיה זו אשר גורמיה ונסיבותיה הם ביטחוניים ולאומיים". ובהמשך מכתבה מציינת עו"ד פרנקל כי "אין זה ברור מאליו שהפתרון לכך צריך לבוא דרך תיקון כללי התעריפים, ולא ישירות מתקציב המדינה וזאת מהטעמים שציינו לעיל בנוגע למזרח ירושלים, הנכונים גם בהקשר הזה."

*** העתק מכתבה של עו"ד פרנקל מיום 10.01.2013. מצ"ב כנספח א' לתגובת המשיבה.

5. אלא שעם כל הכבוד לעמדת רשות המים, כפי שהיא בבאה לידי ביטוי, בין היתר, במכתבה של עו"ד פרנקל, הרי שעל-מנת לפתור את הסוגיה שבבסיס העתירה יש צורך בהרבה יותר מאמפתיה. כאמור לעיל וכפי שיורחב להלן, במשך למעלה מעשור מנסה המשיבה למצוא מזור לסוגיות המורכבות של אספקת שירותיה לאזורים נשוא העתירה. לצורך כך פנתה המשיבה מספר רב של פעמים בכתב ובע"פ למשיבים 1 ו-3 ולמשרדי ממשלה נוספים. אלא שלמרבה הצער למרות שהמשיב 1 הכיר בבעיות נשוא העתירה הרי שעד למועד כתיבת שורות אלה לא נמצא פתרון לסוגיות נשוא העתירה, בין באמצעות הכלים הרגולטורים העומדים לרשותה ובין בעזרתם של המשיבה 2 ומשרד האוצר.

ב. מימון הקמת תשתיות ומימון אחזקת תשתיות

6. בטרם ניגש לסקירה עצמה נציין את שפסק בית משפט נכבד זה כבר בשנת 2000 ולאחר מכן בשורה ארוכה של פסקי דין עקביים ולפיו "הנחת הבסיס בחוק היא כי לכל אדם זכות לקבל מים בעבור תשלום" (ע"א 7262/00 פוריה כפר עבודה נ' לוי – פורסם בנבו ומאוזכר גם בסעי' 78 לעתירה

7. 9. כך גם בע"א 788/87 דוד לוי נ' כפר פינס [פורסם בנבו] קבע בית משפט נכבד זה כי "החוק (חוק המים – א.ב.) איננו מעניק לתושבי המדינה מים בחינם. הזכות שנקבעה בסעי' 3 הנ"ל היא זכות לקבל מים כנגד תשלום על-פי התעריפים שדרכי קביעתם נקבעו בחוק (בפרק הרביעי לחוק). איש אינו מנסה לשלול מהמעוררים זכות זו. הם מבקשים לעצמם זכות למים בחינם, וזאת אין החוק מעניק". כאמור, לכל אדם זכות למים כנגד תשלום הדמים שנקבעו עבורם.
8. כעת, נסקור בקצרה את המקור התקציבי להקמת ואחזקת תשתיות מים וביוב. לצורך הסקירה יש להבחין בין המקור התקציבי עבור הקמת תשתיות בשונה מהמקור התקציבי עבור אחזקת התשתיות, וזאת מעבר לתשלום עבור אספקת המים עצמם.
9. החל משנות השישים של המאה הקודמת ממנות הרשויות המקומיות, וכיום תאגידי המים והביוב את הקמת התשתיות (הרחבת הרשת) מכספי אגרות והיטלי פיתוח. זאת כאשר אחזקת הרשת (ביצוע תיקוני "שבר" ברשת קיימת) ממומנים מאגרת המים השוטפת.
10. כך קובע סעי' 3(ב) לחוק עזר לירושלים (אספקת מים), תשכ"א – 1960 (להלן: "חוק העזר למים") כי "בעל נכס, או מחזיק בו, הרוצה בחיבור רשת פרטית למפעל מים, הרחבת החיבור, פירוקו או התקנתו מחדש, יגיש למנהל בקשה בכתב בצירוף תכנית של אותה רשת" זאת כאשר בהתאם לסעי' 3(ד) לחוק העזר למים הרי ש"בעד חיבור רשת פרטית למפעל מים באמצעות מד מים רב סילוני, ישלם המבקש לעירייה אגרת חיבור רשת פרטית בשיעורים שנקבעו בתוספת, במועד תשלום אגרת פיתוח מערכת מים לפי סעי' 3א". באופן דומה קובע סעי' 2 לחוק עזר לירושלים (היטל ביוב), תשכ"ג – 1963 (להלן: "חוק העזר ביוב") כי "בעלים של כל נכס, שנמסרה להם הודעה כדין על התקנתו או קנייתו של ביוב שימש אותו נכס, חייבים בהיטל ביוב בשיעורים שנקבעו בתוספת לכל שלב כאמור בסעי' 16 לחוק. בעניין זה יצוין כי חוקי העזר האמורים חוקקו בהתאם להוראות חקיקה ראשית מסמיכה (פקודת העיריות [נוסח משולב] וחוק הרשויות המקומיות ביוב תשכ"ב, 1962).
11. על-מנת שלא להרחיב יתר על המידה הדרושה, נציין כי על-פי הוראות חוקי העזר הנ"ל האגרות והיטלי הפיתוח משולמים בהתאם לתעריף אחיד שנקבע, על-פי תחשיב כלכלי שנערך על-ידי הרשות המקומית ומאושר על-ידי משרד הפנים, עבור כל מטר בניה ומטר מגרש וזאת בהתאם לשטחים המפורטים בבקשה להיתר בניה וכתנאי למתן היתר בניה. כך, כל גורם שבונה בירושלים חייב, כתנאי לחיבור לתשתית (כאשר בביוב די בפוטנציאל חיבור) לשלם לגיחון שאמון על תשתיות המים והביוב אגרות והיטלי פיתוח בהתאם לתעריפים שבחוק העזר. סכום זה עשוי להגיע לעשרות אלפי שקלים עבור דירה ובהתאם לגודלה.
12. יצוין כי בהתאם לסעי' 36(ב) לכללי תאגידי מים וביוב (חישוב עלות שירותי מים וביוב והקמת מערכת מים או ביוב) תש"ע – 2009 (להלן: "כללי תאגידי המים") הרי שתאגידי המים והביוב רשאים להמשיך ולגבות "היטל ביוב לפי חוקי העזר והיטל הנחת צינורות לפי חוקי עזר למים, כפי שנקבעו עובר לכללים אלה, בחוקי העזר של רשות מקומית...".
13. בשונה ממימון הקמת התשתיות שמשולם בעת קבלת היתר הבניה, הרי שהמקור התקציבי לאחזקת תשתיות קיימות של מים וביוב מגיע מגביית דמי המים השוטפים, על-פי תעריף שקובע המשיב 1 עבור שירותי מים וביוב במסגרת הכללים.

14. כפי שנראה להלן, הרוב המכריע של משתמשי המים באזורים נשוא העתירה אינם משלמים אגרות ו/או היטלי מים. זאת ועוד, הם גם לא משלמים עבור אספקת המים השוטפת.
15. כך, הלכה למעשה, נותרת המשיבה ללא כל מקור תקציבי עבור התקנת תשתית חדשה למים וביוב ואף לא עבור אחזקת רשת המים והביוב וכן לא עבור המים המסופקים (זאת כאשר המשיבה רוכשת את כלל המים המסופקים מידי חברת "מקורות" – שעה שהיא אינה מפיקה מים בעצמה).

ג. המצב בשטח בכל הנוגע לאספקת המים ולרבות במועדים הרלוונטיים לעתירה.

16. כאמור ברישא לתגובה וכמו שנכתב גם בסעי' 52 ו-55 לעתירה, המשיבה לא מכירה בעיה מיוחדת שאירעה בתשתית המים המספקת מים לאזורים נשוא העתירה במהלך חודש פברואר 2014. זאת כאשר על-פי הידוע למשיבה ואף לאחר סיור משותף שערכו נציגיה ונציגי המשיב 1 מים מגיעים לאזורים נשוא העתירה (בשונה מ"כל הבתים" כמבוקש בעתירה). מבלי לגרוע מהאמור כאן תרחיב המשיבה בעניין זה להלן;

*** העתק דו"ח תיעוד סיור באזורים נשוא העתירה מיום 30.03.14 מצ"ב כנספח ב' לתגובה זו.

17. כעולה מהעתירה עצמה, בשל המצב כפי שתואר לעיל אירעו באזורים נשוא העתירה במרוצת השנים תקלות מים – ראה בעניין זה סעי' 43 לעתירה, (נספחים א'1 – א'5 לעתירה (מהשנים 2003 – 2005) ונספח ע/3 מיום 08.07.2012. הגיחון אף מתריע כי צפויות תקלות גם בעתיד, בוודאי נוכח היקפי הבניה הבלתי חוקית וכנגזרת מכך גם היקף ההתחברויות הבלתי חוקיות לצנרת.

18. המשיבה תציין כי יתכן בהחלט ששינויים בדפוסי הצריכה בעונות המעבר ובעונות הקיץ גורמים לשיבושים בלחץ המים ובאספקה הסדירה לחלק מהנכסים הנמצאים באזורים הגבוהים או בקומות הגבוהות של בניינים בשכונות נשוא העתירה.

19. באזורים נשוא העתירה – שכונת ראס חמיס, ראס שחאדה, שכונת השלום ומחנה הפליטים שועפט - רשומים, על-פי ספרי המשיבה, 263 צרכנים בלבד – שתחתם מופיעים 2,244 נפשות (103 בראס חמיס, 156 בשכונת השלום ו-4 בלבד במחנה הפליטים שועפט). זאת כאשר על-פי הערכות שונות מתגוררים באזורים אלה כ-80,000 נפשות (כ-30,000 נפש בשכונת ראס חמיס, כ-20,000 נפש בשכונת השלום וכ-30,000 נפש במחנה הפליטים שועפט). כאן המקום להדגיש שמדובר באומדן לא רשמי הנסמך בעיקר על דיווחי נציגי העותרים – זאת מאחר וחרף העובדה שמדובר באזור שהינו בתחומה המוניציפלי של העיר ירושלים, תחת ריבונות ושליטה ישראלית, הרי שאין נתון רשמי כזה או אחר לגבי מספר הנפשות המתגוררות באזורים אלה.

20. קרי, פחות מ-3% מתושבי האזור מחוברים, באופן רשמי, לרשת המים של הגיחון והינם מוגדרים כצרכנים שלה. זאת כאשר רק כ-40% מהדמים בגין המים המסופקים לאותם 3% משולמים בפועל. משמעות האמור כאן היא כי המשיבה מספקת מים, אותם היא רוכשת מחברת "מקורות" בהיקף של כ-10 מיליון ₪ לשנה, מבלי שהיא מקבלת כמעט כל תמורה בגינם. להערכת המשיבה 3 סך ההפסד הכספי שנגרם לה בגין השנים 2011-2013 בגין אספקת מים מעבר לגדר הינו כ-60,684 ₪ כולל מע"מ (לא כולל הצמדה וריבית), שהינו סכום מהותי ביותר עבור המשיבה 3 וברי כי אין למשיבה יכולת להמשיך ולספוג הפסדים נוספים ללא פגיעה בפעילותה.

21. בעניין זה יובהר, עיקר הגידול במספר הנפשות המתגוררות באזורים נשוא העתירה אירע בשנים שלאחר הקמת גדר ההפרדה ובעיקר בשנים האחרונות. הגידול נובע מיוקר מחיה זול יחסית לאזורים אחרים במזרח ירושלים – זאת בעיקר כתוצאה מהעדר יכולת אכיפה אפקטיבית של חוקי התכנון והבניה והעדר כל יכולת אכיפת גבייה. יצוין, כי פניות של הגיחון לרשויות האכיפה, בעיקר למשטרת ישראל, נענו בצורה בלתי פורמאלית כי אין בידי המשיבה האמצעים.
22. המים האמורים מסופקים לעשרות אלפי בני אדם שאינם נמנים על צרכני המשיבה, אשר הקימו בעצמם ו/או באמצעות אחרים אלפי יחידות מגורים באופן בלתי חוקי וחיברו אותם באופן בלתי מוסדר לתשתיות המים של המשיבה. החיבורים הבלתי מוסדרים גרמו לנזקים של ממש לתשתיות הקיימות ולפגיעה באספקת המים לאותם צרכנים המוכרים בספרי המשיבה, ומכל מקרה אין ביכולתם של התשתיות הקיימות ללא הרחבתם כדי לעמוד בעומסי כמויות המים הנצרכות.
23. על כך שרבים מתושבי האזור מקבלים מים באופן בלתי מוסדר ניתן ללמוד, בין היתר, מרשימת העותרים עצמם – כך על-פי הודאת העותרים ועל-פי בדיקות שערכה המשיבה בספריה, העותרים 2, 4, 5, 6, 8, 9, 10, 11 ו-12 כלל אינם רשומים בספרי המשיבה כצרכנים. זאת כאשר העותרים 1 ו-3 מופיעים בספרי המשיבה כצרכנים לא פעילים.
24. לעניין מחנה הפליטים יצוין כי זה הוקם על-ידי הממלכה הירדנית במהלך שנות החמישים של המאה הקודמת, כאשר אספקת המים לכל תושבי המחנה נעשתה באמצעות ברז מים אחד לנקודת חלוקה אחת ממנה נטלו תושבי המחנה את המים בכלים שונים. תקופה קצרה לאחר שנת 1967 שילם עבור צריכת המים ארגון אונר"א של האומות המאוחדות ולאחר מכן, עד שנת 1987, נשא בתשלום המנהל האזרחי איו"ש. מאז ועד היום לא משולמים דמים בגין המים המסופקים למחנה הפליטים שועפט.
25. תשתית המים באמצעותה מסופקים המים לשכונת ראס חמיס, שכונת השלום ומחנה הפליטים שועפט בוצעה בשנות ה-80 והתשעים למאה הקודמת, והורחבה נקודתית במהלך שנת 2003, שנים ספורות לפני הקמת גדר ההפרדה והותאמה לאוכלוסייה של כ-15,000 איש, כאשר אוכלוסיית האזורים מנתה אלפים בודדים בלבד.
26. העובדה שבמהלך השנים גדלה האוכלוסייה ביותר מפי חמש, גרמה מן הסתם לכך שהתשתית הקיימת אינה מאפשרת אספקת מים ותשתיות ביוב להיקף האוכלוסייה הקיים. זאת ועוד, כאמור, בד-בבד לגידול באוכלוסייה גדלו גם השטחים הבנויים באזורים האמורים, זאת כעולה מהעתירה עצמה ללא שהוצאו בגין שטחים אלה היתרי בניה.
27. הבניה הבלתי חוקית מתבצעת ללא פיקוח כלשהו לרבות בנוגע למיקום הבניה והתשתיות הקיימות למים וביוב. בגין הבניה הבלתי החוקית לא שולמו אגרות והיטלי פיתוח.
28. כפי שניתן לראות אף בעין בלתי מזוינת מביקור סמוך לגדר ההפרדה, היקפי הבניה באזורים נשוא העתירה הם אדירים וביניהם מגדלי דירות בני 10 קומות ויותר.
29. כאמור, המצב בשטח, כאשר התשתיות אינן מתאימות למספר הנפשות הקיים בשטח, גורם לבעיות חוזרות ונשנות באספקת המים השוטפת לאזורים נשוא העתירה.

30. חשוב להבין, היזמים והבונים באזורים נשוא העתירה, מתחברים לתשתיות המים לצורך הולכת אספקת המים עד לתוך יחידות המגורים שנבנות על-ידם. מסיבה זו מבקשים העותרים, במסגרת עתירתם, כי העותרים יודאו אספקת מים "לכל הבתים בשכונה" ולא מסתפקים בכך שמים יגיעו לאזור הנכס בו הם מתגוררים. לעיתים רבות מדובר בבניה גבוהה במיוחד. עובדה זו כשלעצמה גורמת לשיבושי לחץ.

31. זאת ועוד, כתוצאה מביצוע עבודות בניוי באופן בלתי חוקי, מבלי לערוך כל תיאום תשתיות, פוגעים היזמים הפועלים באזורים נשוא העתירה בתשתיות של המשיבה חדשות לבקרים. פעמים רבות גם מוקמת בניה רוויה על-גבי קווי מים קיימים. פגיעות אלה גורמות גם הן לשיבושים באספקת המים. לצורך המחשת התופעה מצ"ב מפה של תשתית מים קיימת בשכונת ראס חמיס כשעל גביה סומנו מגדלי מגורים שנבנו אך לאחרונה בסמוך ועל התשתית של המשיבה. מצ"ב גם תמונות המעידות על עקירת קו מים ראשי של המשיבה (וכיפופו) שאירעה ככל הנראה במהלך חודשים פברואר או מרץ 2014, ככל הנראה על-ידי יזם שהקים במקום מגדל מגורים (למרבית הצער מדובר בתופעות שכיחות).

*** מפת תשתית המים בראס חמיס ועל-גבי בניה בלתי חוקית שנוספה לאחרונה מצ"ב כנספח ג' לתגובה זו.

*** צילומים של קו מים ראשי שנעקר בראס חמיס במרץ 2014 מצ"ב כנספחים ז'6-1 לתגובה זו.

32. לכל אלה יש להוסיף את מגבלות האבטחה והביטחון הקיימות באזורים נשוא העתירה. כך, כתוצאה מהקמת גדר ההפרדה אין למשיבה גישה שוטפת לאזורים האמורים, כאשר כל פעולה לצורך מתן שירות (בעיקר תיקון ותחזוקה שוטפת) דורשת תיאום וליווי ביטחוני צמוד של גופי הביטחון. בחלק מהמקרים מסרבים גופי הביטחון לאפשר כניסה לאזורים האמורים משיקולי ביטחון. אם לא די בכך הרי שלאחרונה מתנה משטרת ישראל ליווי כאמור (כאשר התנאים הביטחוניים מאפשרים זאת) בתשלום של 900 ₪ ליום לכל שוטר מלווה, כאילו מדובר בהזמנת שוטרים לאבטחת משחק כדורגל באיצטדיון ע"ש טדי קולק.

33. האמור לעיל אף מאיין כל אפשרות אפקטיבית של המשיבה לאכוף גבייה באזורים נשוא העתירה, עניין שמשלך גם הוא על נכונות תושבי האזור לשלם עבור המים בהם הם עושים שימוש.

34. על רמת השליטה של משטרת ישראל באזורים נשוא העתירה, ניתן ללמוד מכותרות שמצאו עצמן בעיתונים בימים האחרונים לפיהן המשטרה הפלסטינית פועלת באזור לצורך הסדרת הסדר.

35. ויודגש, חרף קיומה של צריכה בלתי מוסדרת, בניה בלתי חוקית, בעיות ביטחוניות, כמו-גם העובדה שהרוב המכריע של המתגוררים באזורים האמורים לא משלמים בגין המים בהם הם עושים שימוש, ממשיכה המשיבה לספק מים לאזורים נשוא העתירה ואף מבצעת בהן פעולות תחזוקה שונות, תוך שנגרמת לה עלות עודפת בשל העובדה שהמשיבה נאלצת להעסיק קבלני משנה במיוחד עבור השכונות הנ"ל, ולא הרבים הקבלנים המסוגלים לעבוד בתא שטח זה.. כך למשל במהלך חודש מרץ 2014 תוקנה תקלה במערכת המדידה לראס חמיס, מוחלף בימים אלה קטע הצינור הפגוע (שנזכר לעיל) של 72 מ"ר בראס חמיס ובוצעו התאמות שונות והגדלות חיבורים במערכת אספקת המים לראס שחאדה.

36. המשיבה תטען כי היא עושה כל שניתן, במסגרת המגבלות שפורטו לעיל, על מנת לספק את כמות המים המרבית שהתשתית יכולה לשאת.

37. מתן שירותי הגיחון לאזורים נשוא העתירה, ללא קבלת כל תמורה בגינם, מסבים לה נזקים של ממש, זאת כאשר אין למשיבה כל מקור תקציבי לרפא נזקים אלה. כאמור בסעיף 19 לעיל הנזק הכספי למשיבה נאמד בכ- 60,684 אלפי ₪ (כולל מע"מ ולא כולל הצמדה וריבית) בגין התקופה 2011-2013.

*** העתק גיליון אקסל המפרט את עלות רכישת המים בשנים 2011 – 2013 מצ"ב כנספח ה' לכתב תגובה זה.

38. להערכת הגיחון, עפ"י אומדנים ראשוניים הכפופים לביצוע סקרים ובדיקות נוספות בשטח יש להשקיע סכום ראשוני של 100 מיליון ₪ (לא כולל עלויות אבטחה, שמירה, מיפוי, הסדרת מקרקעין וכד') לפיתוח ושיקום תשתיות המים והביוב באזורים נשוא העתירה. למשיבה אשר, כאמור, אינה יכולה לגבות אגרות והיטלי פיתוח מתושבי האזורים נשוא העתירה אין כל מקור תקציבי לממן עלות זו.

39. מעבר להיבט הכספי הרי שהתקנת תשתית חדשה מעוררת גם קשיים נוספים בלתי מבוטלים שעל המשיבים יהיה לתת להם מענה. בין קשיים אלה ניתן למנות את העובדה כי אין באזורים האמורים תוכניות סטטוטוריות שעל בסיסן אפשר להתקין תשתית מים קבועה שתזכה להגנה כלשהי (אין באזור כבישים ו/או מדרכות מוכרזות), היעדר ביטחון כלשהו לכך שתשתית שאכן תונח לא תיפגע על-ידי בניה בלתי חוקית כפי שנעשה כיום, בעיה בהסדרת זכויות במקרקעין וכד'. גם בימים אלה בהם מוחלף קטע קו של 72 מ' כמתואר בסעיף 34 לעיל הזהירו תושבי המקום את עובדי הקבלן כי עם סיום העבודות יפעלו שוב להתחבר באופן פיראטי לצנרת החדשה!!

40. יצוין כי המצב השורר באזורים נשוא העתירה יגרום בהכרח גם לקריסת תשתיות נוספות כגון תשתית הביוב וכי יש צורך בהקמת תשתית ניקוז (שהינה באחריות עיריית ירושלים). משמעות האמור כאן היא שבעת גשמים יוצפו האזורים וייגרמו בהם מפגעים בריאותיים ומפגעים בטיחותיים. במסגרת מתן מענה לסוגיות נשוא העתירה יש לתת את הדעת גם לעניינים אלה (שדרוג תשתית הביוב והקמת תשתית ניקוז).

ד. סע' 157 א' חוק התכנון והבניה, תשכ"ה 1965.

41. הוראות סעיף 157א'(ד) לחוק התכנון והבניה תשכ"ה - 1965 (להלן: "חוק התכנון") קובעות כי "1) לא יספק ספק מים למקרקעין לצורך ביצוע עבודה הטעונה היתר, אלא לאחר שהמבקש המציא לו אישור מהרשות המאשרת; 2) לא יספק ספק מים לבנין שלא לצורך ביצוע עבודה כאמור בפסקה (1) – אלא לאחר שהמבקש המציא לו אישור מאת הרשות המאשרת".

42. כך, על-פי הוראות חוק התכנון, מנוע תאגיד מים מלספק מים לנכס שלא הוצא בגינו היתר בניה. זאת כאשר המשיבה אינה אמונה על אכיפת חוקי תכנון ובניה (הסמכות בעניין זה היא של המשיבה 4) וכאשר ברור לכל שבבית שבו מתגוררים בני-אדם נעשה שימוש במים (במקרה שלפנינו באופן בלתי מוסדר).

43. זאת ועוד, ברור לכל שהמשיבה בוחרת שלא לנתק את אספקת המים לאזורים נשוא העתירה מטעמים הומניטריים ולפיכך אינה יכולה להקטין את הנזק שנגרם לה (מיותר לציין את ההשלכות שיכולות להיות לפעולת ניתוק כאמור), ומצפה כאמור שהמשיבה 1 ו/או 2 יפעלו להסדיר את הסוגיות נשוא העתירה.

44. משכך, פנתה המשיבה בשנים 2006 – 2007 ליועץ המשפטי לממשלה בתוארו דאז, עו"ד מנחם מזוז, על מנת שיאפשר לה להסדיר ולמדוד את אספקת המים, בין היתר, לתושבי השכונות נשוא העתירה. בקשת המשיבה נדחתה והיא הופנתה ליחידה לאכיפת דיני מקרקעין לתכנון ובניה בפרקליטות המדינה! לצורך טיפול באותם תושבים שצורכים מים באופן בלתי מוסדר.

*** העתק הפניות האמורות מצ"ב כנספח ו'3-1 לתגובה זו.

45. בשנת 2008 חודשה הפניה, עו"ד שרית דנה שטיפלה בעניין הביעה התנגדות נחרצת להכשרת אספקת המים למזרח ירושלים (בטענות לגבי בניה בלתי חוקית על תוואי כבישים וכד'). בסיכומו של דבר נתנה עו"ד שרית דנה "אור ירוק" להתקנת "מדי בקרה" שמטרתם מדידה של הצריכה הבלתי מוסדרת לצורך הגשת תביעות כנגד מי שעושה שימוש בלתי מסודר במים והכל תחת איסור לבצע שדרוג תשתית כלשהי.

46. בהתאם למנדט שניתן ביצעה המשיבה פרויקט של התקנת "מדי מים לבקרה" במזרח ירושלים, אלא שתחת ההגבלות שהוטלו, כמו גם העדר אפשרות מעשית לבצע פעולות אכיפה בשטח, נכשל הפרויקט אשר עלה כ-12 מיליוני שקלים חדשים, כאשר גם מספר תושבים מצומצם שהביע תחילה נכונות לשאת בתשלום בגין מים שנצרכו באופן בלתי מסודר הפסיק לעשות זאת.

47. ברי כי במצב החוקי תחת הוראות סעי' 157א' לחוק התכנון, הרי שמעבר להעדר המקור התקציבי, אסור למשיבה לספק מים לאזורים ו/או לכססים נשוא העתירה.

ה. חוק תאגידי מים וביוב התשס"א 2001 – מודל התעריפים

48. בשנת 2001 חוקק חוק תאגידי מים וביוב התשס"א – 2001 (להלן: "חוק התאגוד"). בבסיס חוק התאגוד עומד הרציונל של יצירת משק כלכלי סגור למים וביוב על-מנת "להביא לניהול עסקי, מקצועי ויעיל של מערכות המים ברשויות המקומיות". [סעי' 1(4) לחוק התאגוד].

49. בין יתר הוראותיו קבע חוק התאגוד כי "מועצת הרשות תקבע כללים לחישוב העלות הריאלית לרבות שיעור תשואה נאות על ההון של שירותי מים ושל שירותי ביוב שנותנת החברה..." [סעי' 101(א) לחוק התאגוד].

50. קרי, מטרת הכללים האמורים היא להבטיח שהתעריפים שייגזרו מכללים אלה ישקפו את עלות השירות שהתאגידים, וביניהם המשיבה, מחויבים בו על-פי החוק. או בלשון החוק "התעריפים בעד שירותי המים ושירותי הביוב ייקבעו בהתאם לעלות אספקת השירותים, בהתבסס על הכללים שנקבעו לפי סעי' 101(א), כל מחיר ישקף, ככל האפשר, את עלות השירות שלו הוא נקבע..." [סעי' 102 (ב) לחוק התאגוד].

51. בפועל, התעריף שנקבע בכללים אינו לוקח בחשבון, בצורה כלשהי, את העלויות שנגרמות למשיבה כתוצאה מהמתואר בתגובה זו.

52. בנסיבות אלה, בוודאי כאשר ברור לכל שהבעיה איתה מתמודדת המשיבה איננה בעיה שצריכה לרבוץ על כתפיה, תטען המשיבה כי על המשיב 1 היה לקבוע את תעריף אספקת המים, תוך שהוא לוקח בחשבון גם את

הוצאותיה של המשיבה באזורים נשוא העתירה, הוצאות שכאמור אין להן כל מקור תקציבי. לחלופין היה על המשיב 1 ו/או המשיב 2 להסדיר מקור תקציבי אחר ומסגרת סטוטורית מתאימה לצורך פתרון הבעיות המיוחדות שמתעוררות באזורים נשוא העתירה.

53. כאמור, המשיבה פועלת במשך כעשור, וביתר שאת ב-3 השנים האחרונות מול כל הגורמים הרלוונטיים, בכל המישורים האפשריים לצורך מציאת מזור למצב שנוצר במזרח ירושלים בכלל ובאזורים נשוא העתירה בפרט. כך, בין היתר עשתה המשיבה פניות למשרדי ממשלה רבים, בע"פ ובכתב, נערכו פגישות במשרד המשפטים, במשרד האוצר ובמשרד ישראל. על מנת שלא להרחיב את היריעה שלא לצורך לא נסקור את כל המהלכים שנעשו על-פני השנים הרבות. נזכיר רק שהמשיבה הניחה את הנושא, על שולחן המשיב 1 במסגרת השימוע הציבורי שנערך ערב החלת הרפורמה בתעריפי המים ביום 01.01.2010. מאז דואגת המשיבה שהנושא לא ירד מסדר היום והיא מעלה אותו חדשות לבקרים בפני כל הגורמים הרלוונטיים ובכל השימועים הציבוריים שערכה מאז המשיבה 1. אלא שלמרבית הצער, למרות שכאמור לעיל המשיב 1 והמשיב 2 מודעים לבעיה, הנושא לא הוסדר עד מועד כתיבת שורות אלה.

54. אם לא די בכך הרי שהמשיב 1, אף סירבה להיעתר לבקשת המשיבה להקטנת נזקיה, על-ידי הכרה בנפשות שצורכות מים במזרח ירושלים באופן בלתי מוסדר כ"צרכנים מוכרים" לצורך קביעת תעריף רכישת המים ממקורות. צעד כזה היה מוזיל למשיבה את תעריף רכישת המים מידי מקורות בשנים 2011 – 2013 ביותר מ-14,000,000 ש"ח, זאת בהתאם לכללי המים (תעריפי מים המסופקים מאת מקורות), תשמ"ז - 1987 - כך שבמקום לשאת בתעריף "ב" שהינו יקר משמעותית תפסיד המשיבה את תעריף "א" בלבד, שהינו כאמור נמוך משמעותית. מיותר לציין כי גם בהנחה שכמות מים זו תימכר למשיבה בתעריף המוזל, הרי שאין לראות בכך משום פתרון הבעיה שעה שהמשיבה תיאלץ להמשיך ולממן את רכישת המים עבור האזורים נשוא העתירה.

*** העתק קובץ אקסל ובו עלות היתר ברכישת מים עבור אספקת מים מעבר לגדר ההפרדה לשנים 2011 – 2013 מצ"ב כנספח ז' לתגובה זו.

55. בין היתר, פנה מנכ"ל המשיבה, מר זהר ינון, ביום 14.10.2013 למשנה ליועץ המשפטי לממשלה (כלכלי), עו"ד אבי ליכט. במכתב ציין מנכ"ל המשיבה את הבעיות הייחודיות באזורים נשוא העתירה, גודל האוכלוסייה המשוער, את דבר קיומם של מגעים הנמשכים זה למעלה משנתיים עם המשיב 1 ומשרד האוצר על מנת "להביא למענה ראוי ואחראי לסוגיית אספקת המים לשכונות שמעבר לחומת ההפרדה (מ.פ. שועפט, שכ' השלום וראס חמיס שהינן חלק מירושלים)". בסעי' 2 לסיכום המכתב מציין מנכ"ל המשיבה כי מדובר בתופעה "ייחודית בהיקפה ובמימדיה ובהשלכותיה המדיניות – ביטחוניות".

*** העתק מכתבו של מנכ"ל הגיחון לעו"ד אבי ליכט מיום 14.10.2013 מצ"ב כנספח ח' לתגובה זו.

56. פניות רבות נוספות של המשיבה מתועדות במסגרת נספח ע/2 לעתירה.

57. המשיבה תדגיש כי, למיטב ידיעתה, לא אירע כל אירוע חריג הקשור באספקת המים במהלך חודש פברואר 2014.

58. מבלי לגרוע מהאמור כאן תציין המשיבה כי בעיה אכן קיימת וכי הפתרון לבעיה טמון, כפי שפורט לעיל, אצל המשיב 1.

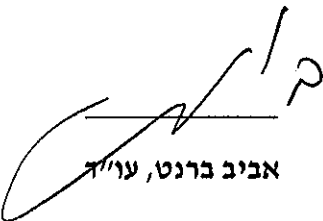
59. המשיבה תטען כי על-מנת לפתור את בעיות התשתית בשכונות שמעבר לגדר ההפרדה על בית המשפט להורות כדלקמן:

א. להורות למשיבים 1-4 להסדיר לאלתר, בתיאום עם גורמי הביטחון, את האפשרות לבצע עבודות תחזוקה ושדרוג של התשתיות הקיימות, זאת כאשר יהיה עליהם לדאוג להגנה אפקטיבית על התשתית וליצירת מסגרת סטטוטורית שתאפשר למשיבה לבצע עבודות כאלה על-פי חוק;

ב. להורות למשיבים 1 ו-2 להסדיר לאלתר, פיצוי בהיקף שלא יפחת מ-64,600,000 ₪ בגין אספקת המים לאזורים שמעבר לגדר ההפרדה בשלוש השנים האחרונות, זאת במקביל להסדרת המשך המימון בהווה ובעתיד, באמצעות מנגנון התעריפים הקיים בחוק התאגוד ו/או בכל דרך אחרת;

ג. להורות למשיבות 1 ו-2 להסדיר לאלתר, מימון בהיקף שלא יפחת מ-100,000,000 ₪ עבור פיתוח ושדרוג תשתיות המים והביוב באזורים שמעבר לגדר ההפרדה, בכפוף לכך שהתוכניות הנ"ל יאושרו על ידי נציגיה המוסמכים של המשיבה 1.

ד. להורות לעותרים להסדיר תשלום בגין המים שנצרכו על-ידם ו/או על-ידי מי מטעמם בעבר, בהווה ולעתיד.

 אביב ברנט, עו"ד
 ב"כ המשיבה 3